

คู่มือป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉิน
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

156 หมู่ 5 ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คำนำ

การเกิดเหตุเพลิงไหม้ในหน่วยงานแต่ละครั้งนั้น ย่อมนำความสูญเสียต่อชีวิตตลอดจนทรัพย์สินของหน่วยงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ชีวิต ภาพรวมของหน่วยงาน ซึ่งการเกิดเพลิงไหม้นั้นเกิดมาจากการขาดการเตรียมความพร้อมในการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉินซึ่งการดำเนินการที่ดีที่สุดเพื่อให้การจัดการต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงได้มีการเตรียมความพร้อมต่อสภาวะฉุกเฉิน โดยการจัดทำคู่มือป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉินขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการได้ตอบภาวะฉุกเฉินในพื้นที่สำนักวิทยบริการฯ นี้ขึ้น

ทั้งนี้ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะช่วยให้ทุกคนในองค์กรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเกิดเหตุฉุกเฉิน อันจะนำไปสู่การลดการประสพอันตรายและความสูญเสียขององค์กรโดยรวม

216N -

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ศรีสมบัติ)

ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มกราคม 2563

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัย	1
1. แผนการตรวจตราอัคคีภัย	1
2. แผนการอบรมอัคคีภัย	2
3. แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย	3
4. แผนการระงับอัคคีภัย	4
5. แผนการอพยพหนีไฟ	9
6. แผนการบรรเทาทุกข์อัคคีภัย	13

การเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัย

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2555 ข้อ 4 กำหนดให้สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป นายจ้างต้องจัดให้มีแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อเป็นการป้องกันการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินจากอัคคีภัย
2. เพื่อสร้างความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยต่อบุคลากรกรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้
3. เพื่อลดอัตราการเสี่ยงต่อการเกิดเหตุอัคคีภัย
4. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร

โดยแผนหลักๆ จะประกอบด้วย

1. แผนการตรวจตราอัคคีภัย
2. แผนการอบรมอัคคีภัย
3. แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย
4. แผนการระงับอัคคีภัย
5. แผนการอพยพหนีไฟ
6. แผนการบรรเทาทุกข์อัคคีภัย

1. แผนการตรวจตราอัคคีภัย

เป็นแผนการสำรวจความเสี่ยงและตรวจตรา เพื่อเฝ้าระวังป้องกันและขจัดต้นเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในส่วนพื้นที่ประจำจุดการปฏิบัติงานอันประกอบด้วยแม่บ้าน และเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบและดูแลให้เกิดการปฏิบัติ

ลำดับที่	แผนการตรวจตราเพื่อป้องกันอัคคีภัย	ผู้ตรวจ	หมายเหตุ
1	ดูแลมิให้เกิดประกายไฟและความร้อนในบริเวณพื้นที่การในอาคาร e-library	ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่	
2	ตรวจตราการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดประกายไฟหรือก่อให้เกิดความร้อน จะต้องห่างจากบริเวณที่มีสารไวไฟ หรือวัตถุติดไฟง่าย	ฝ่ายอาคารและสถานที่	

ลำดับที่	แผนการตรวจตราเพื่อป้องกันอัคคีภัย	ผู้ตรวจ	หมายเหตุ
3	ตรวจสอบการชนะที่ใส่สารไวไฟหรือเชื้อเพลิงต่างๆ ที่อยู่ในสภาพชำรุดหรืออาจจะเกิดรั่วไหล ให้รีบรายงานผู้รับผิดชอบทราบโดยเร็ว และรีบให้มีการแก้ไขทันที	ฝ่ายอาคารและสถานที่	
4	ห้ามมิให้มีการสูบบุหรี่ในบริเวณอาคาร e-library ตามนโยบายมหาวิทยาลัย	ฝ่ายอาคารและสถานที่	
5	กรณีที่ต้องขนถ่ายสินค้าหรือสิ่งของบริเวณที่มีสารไวไฟหรือถังแก๊ส จะต้องดูแลระมัดระวังการกระแทกหรือการก่อให้เกิดอัคคีภัย	ฝ่ายอาคารและสถานที่	
6	ดูแลตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์ดับเพลิง และถังดับเพลิงให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา	ฝ่ายอาคารและสถานที่	
7	ดูแลตรวจสอบระบบไฟแสงสว่างฉุกเฉินและระบบสัญญาณแจ้งเหตุฉุกเฉินรวมถึงอุปกรณ์ระวังจากไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยและพร้อมใช้งาน	ฝ่ายอาคารและสถานที่	
8	ตรวจสอบความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีตามหัวข้อต่างๆ 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง	ฝ่ายอาคารและสถานที่	

2. แผนการอบรมอัคคีภัย

เป็นการอบรมให้ความรู้กับพนักงานทั้งในเชิงป้องกันและการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ ซึ่งการเกิดอัคคีภัยภายในสถานประกอบการ ย่อมนำมาซึ่งความสูญเสียต่อธุรกิจการค้าทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเสียหาย การผลิต การบริการหยุดชะงัก เสียโอกาสการขาย หรืออาจถึงขั้นมีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตดังนั้นในการป้องกันและลดความเสี่ยงด้านการเกิดอัคคีภัย จึงจำเป็นต้องจัดให้มีแผนการอบรม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการ และงบประมาณให้ชัดเจน

ชื่อหลักสูตร	วิทยากร	ระยะเวลาอบรม	ผู้เข้าฝึกอบรม	หมายเหตุ
การฝึกซ้อมดับเพลิง	เจ้าหน้าที่วิทยาลัย ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย วิทยาลัย พิษณุโลก	3 ชั่วโมง	บุคลากรสำนักวิทย บริการฯ ทุกคน	วันที่ 24 ธันวาคม 2562

ชื่อหลักสูตร	วิทยาการ	ระยะเวลาอบรม	ผู้เข้าฝึกอบรม	หมายเหตุ
การฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ	เจ้าหน้าที่วิทยาลัย ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย วิทยาลัย พิษณุโลก	3 ชั่วโมง	บุคลากรสำนักวิทย บริการฯ ทุกคน	วันที่ 24 ธันวาคม 2562
การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	เจ้าหน้าที่วิทยาลัย ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย วิทยาลัย พิษณุโลก	2 ชั่วโมง	บุคลากรสำนักวิทย บริการฯ ทุกคน	วันที่ 24 ธันวาคม 2562

3. แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย

แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย เป็นแผนเพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัยในสถานประกอบการโดย
เป็นการสร้างความสนใจ และส่งเสริมในเรื่องการป้องกันอัคคีภัยให้เกิดขึ้นในทุกระดับของพนักงาน โดย
ประชาสัมพันธ์ 5 ส จัดทำป้ายห้ามสูบบุหรี่ ป้ายแนะนำการใช้งาน รวมถึงแผนการอบรมบุคลากรตาม
หลักสูตรที่กำหนด

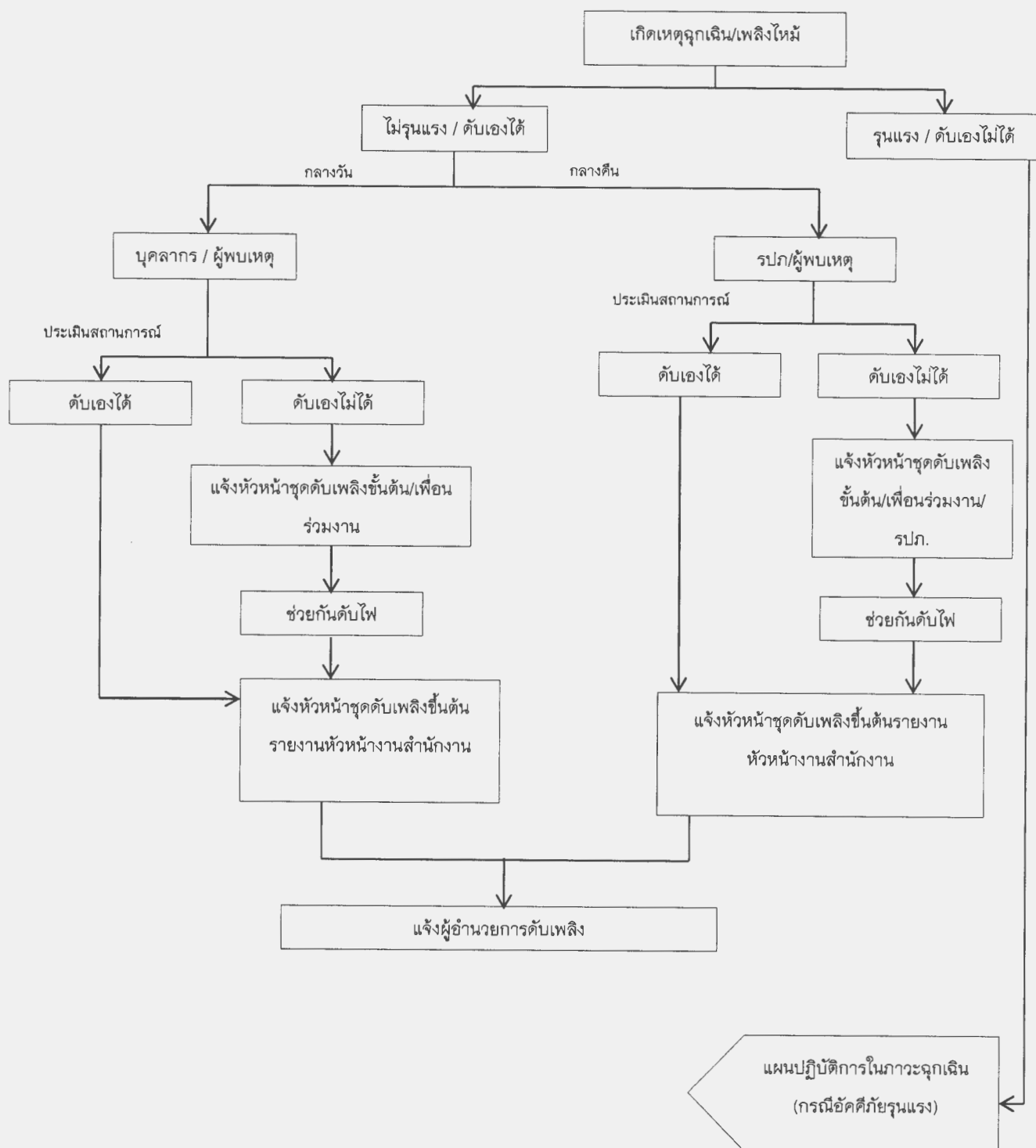
ป้ายรณรงค์ห้ามสูบบุหรี่

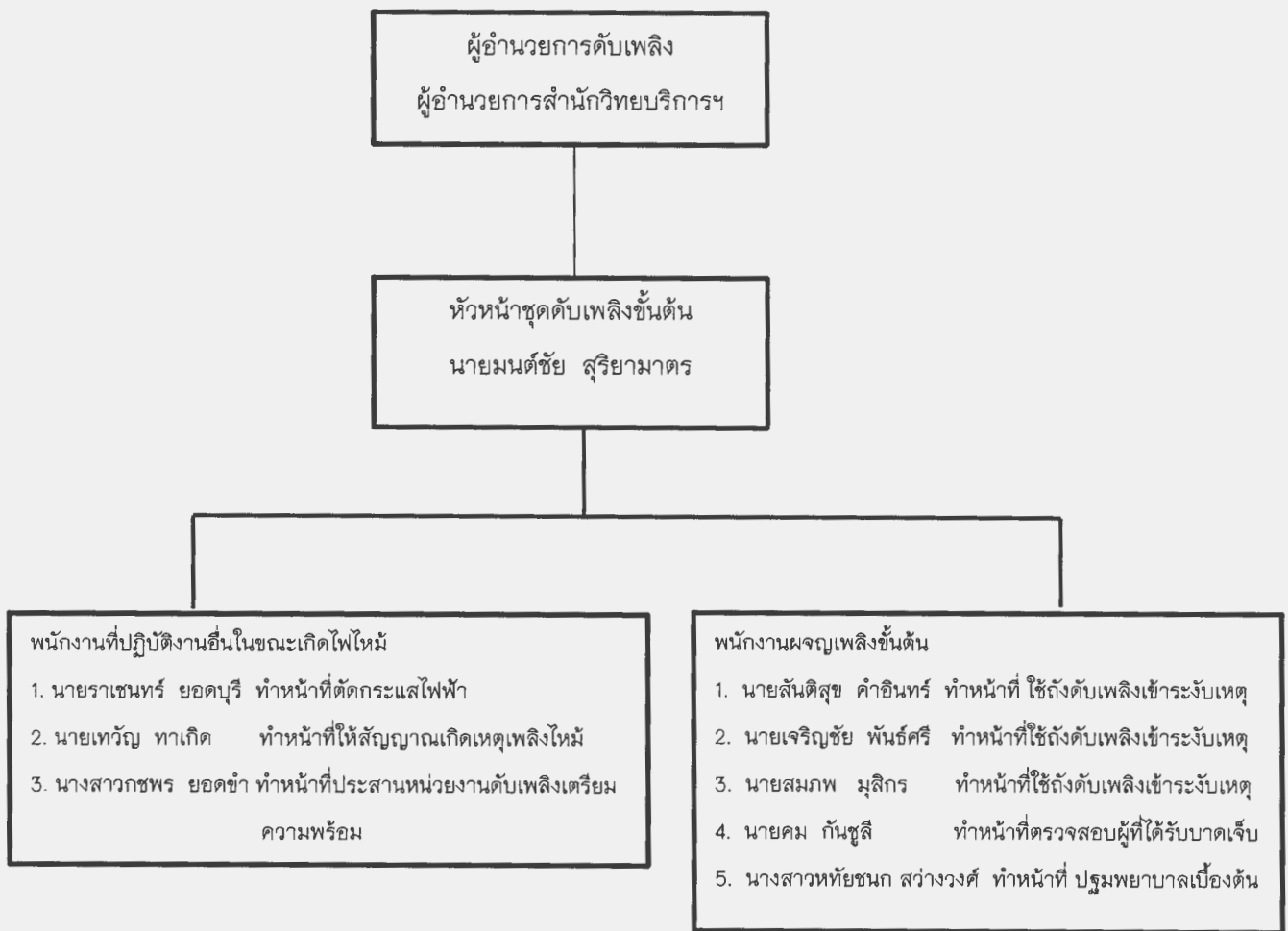
ป้ายแนะนำการใช้งาน

4. แผนการระงับอัคคีภัย

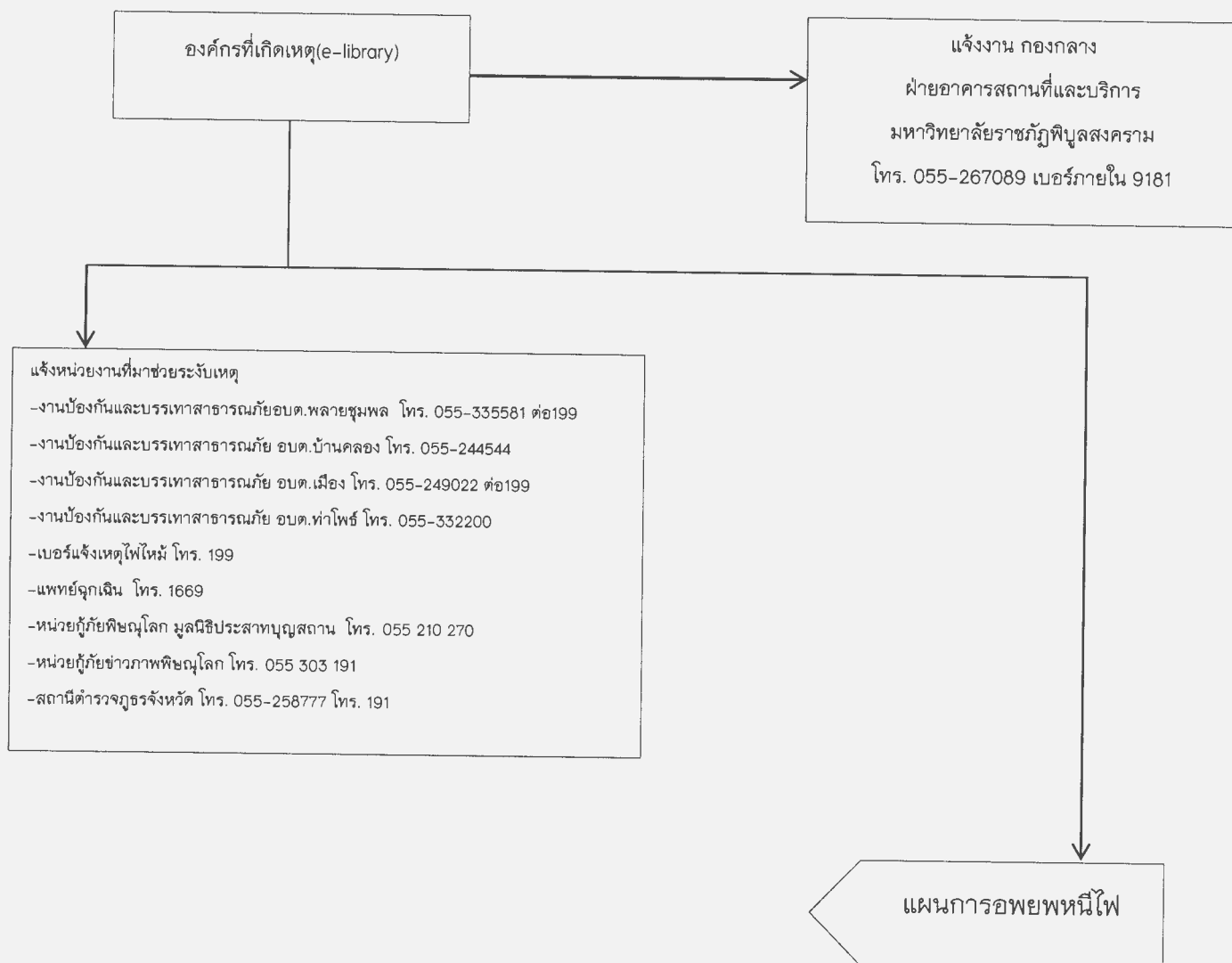
4.1 แผนการระงับอัคคีภัย กรณีไม่รุนแรง

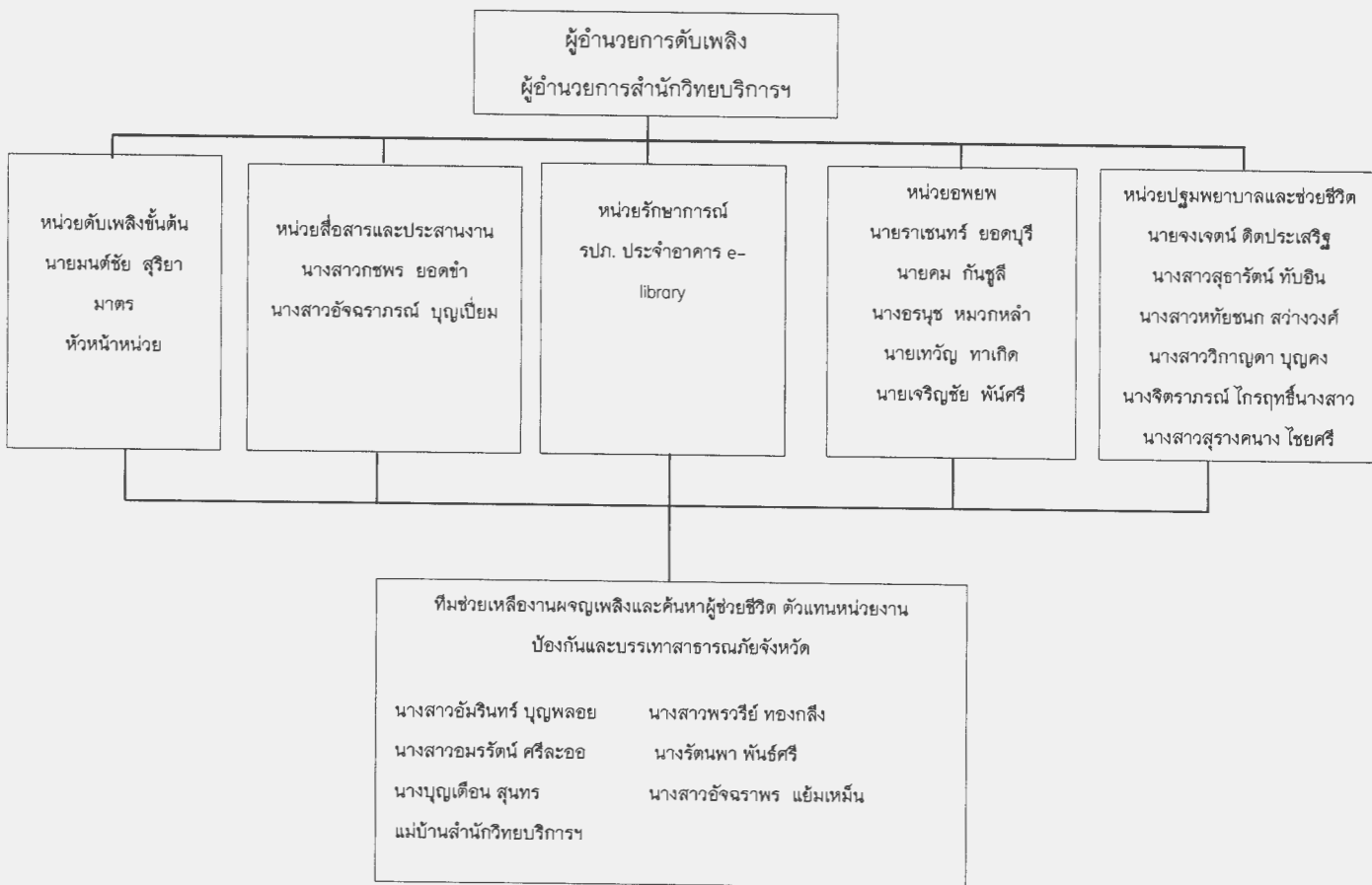
โครงสร้างหน่วยดับเพลิงขั้นต้น

4.1 แผนการระงับอัคคีภัย กรณีรุนแรง

โครงสร้างหน่วยดับเพลิงขั้นรุนแรง

1. ผู้บัญชาการดับเพลิง มีหน้าที่

- 1.1 รับฟังรายงานต่างๆ เพื่อสั่งการการใช้แผนต่างๆ
- 1.2 ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 รายงานผลการเกิดเพลิงไหม้ต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป
- 1.4 ให้ข่าวสารแก่สื่อมวลชน

2. หน่วยดับเพลิงขั้นต้น มีหน้าที่

- 2.1 รับคำสั่งจากผู้บัญชาการดับเพลิง
- 2.1 ดำเนินการตัดกระแสไฟฟ้า
- 2.2 ให้สัญญาณเกิดเหตุเพลิงไหม้
- 2.3 ประสานหน่วยงานดับเพลิงเตรียมความพร้อม
- 2.4 ใช้ถังดับเพลิงเข้าระงับเหตุ

3. หน่วยสื่อสารและประสานงาน มีหน้าที่

- 3.1 รับคำสั่งจากผู้อำนวยการดับเพลิง
- 3.2 แจ้งเหตุเพลิงไหม้แก่หน่วยงานภายใน - ภายนอก
- 3.3 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่มาช่วยเหลือจากภายนอก
- 3.4 ติดต่อประสานงานกับหน่วยปฐมพยาบาล

4. หน่วยรักษาการณ์ มีหน้าที่

- 4.1 รีบไปยังจุดเกิดเหตุและคอยรับคำสั่งจากผู้อำนวยการดับเพลิง
- 4.2 อำนวยความสะดวกการผ่านเข้าออกของหน่วยงานที่มาช่วยเหลือ
- 4.3 ป้องกันมิให้บุคคลภายนอกที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าก่อนได้รับอนุญาต
- 4.4 ควบคุมป้องกันทรัพย์สินที่มีการเคลื่อนย้ายมาเก็บไว้

5. หน่วยอพยพ มีหน้าที่

- 5.1 รับคำสั่งจากผู้อำนวยการดับเพลิง
- 5.2 ถือนำพนักงานและผู้ใช้บริการออกจากพื้นที่ตามเส้นทางที่กำหนด
- 5.3 ตรวจสอบยอดจำนวนคนในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบต่อผู้อำนวยการดับเพลิง
- 5.4 ให้ข้อมูลผู้สูญหายและสอบถามอาการบาดเจ็บของผู้อพยพ
- 5.5 กำกับดูแล ณ จุดรวมพล และชี้แจงแนะนำผู้อพยพให้อยู่ในความสงบ

6. หน่วยปฐมพยาบาลและช่วยชีวิต

- 6.1 รับคำสั่งจากผู้อำนวยการดับเพลิง
- 6.2 ตรวจสอบผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ
- 6.3 ปฐมพยาบาลช่วยชีวิตผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ

7. ทีมช่วยเหลืองานผจญเพลิงและค้นหาผู้ช่วยชีวิต ตัวแทนหน่วยงาน ป้องกันและบรรเทา

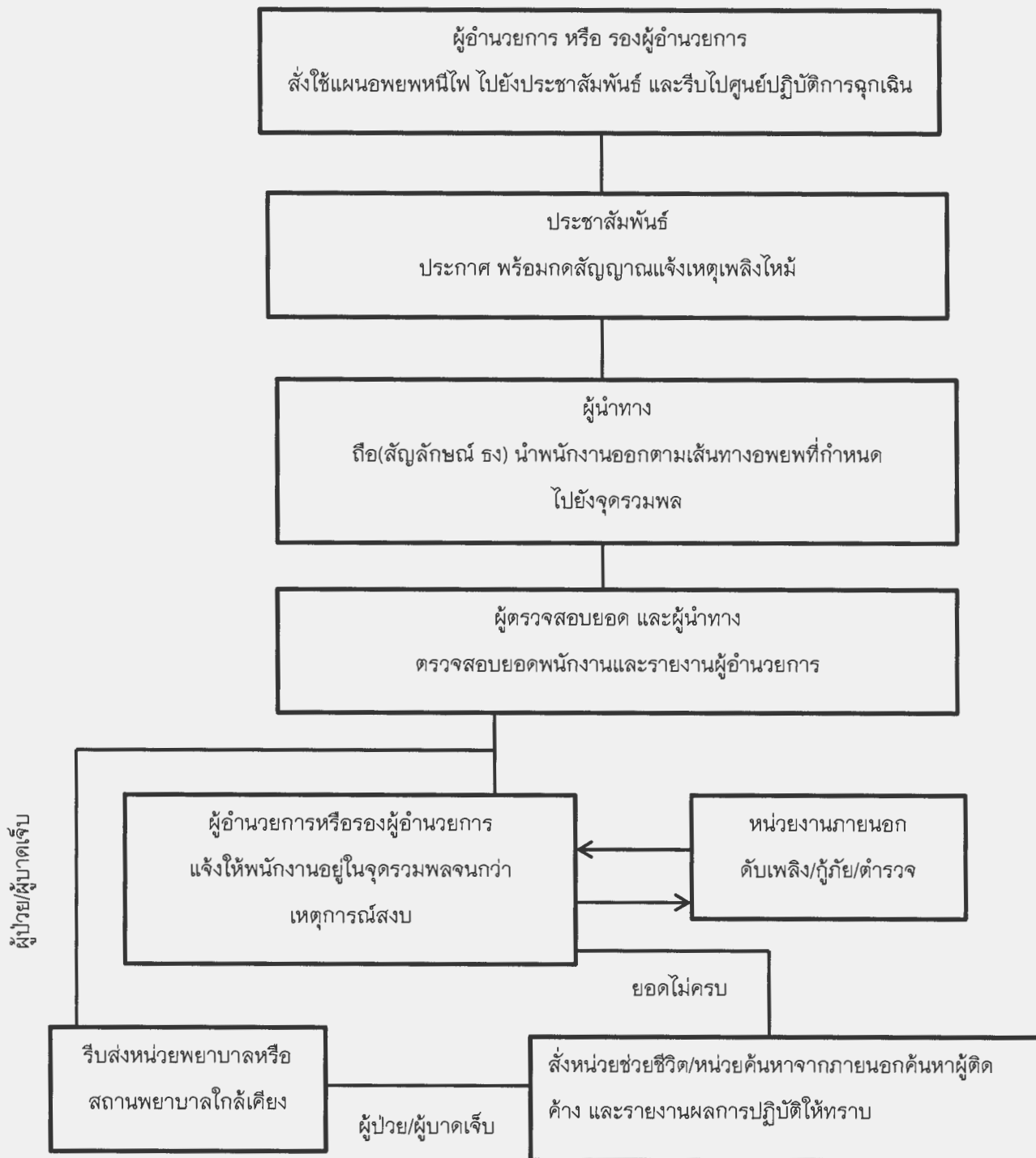
สาธารณภัยจังหวัด มีหน้าที่

- 7.1 รับคำสั่งจากผู้อำนวยการดับเพลิง
- 7.2 ประสานและให้ข้อมูล ให้ความช่วยเหลือ บุคลากรผจญเพลิงจากหน่วยงานภายนอกที่มา

ช่วยเหลือ

5. แผนการอพยพหนีไฟ

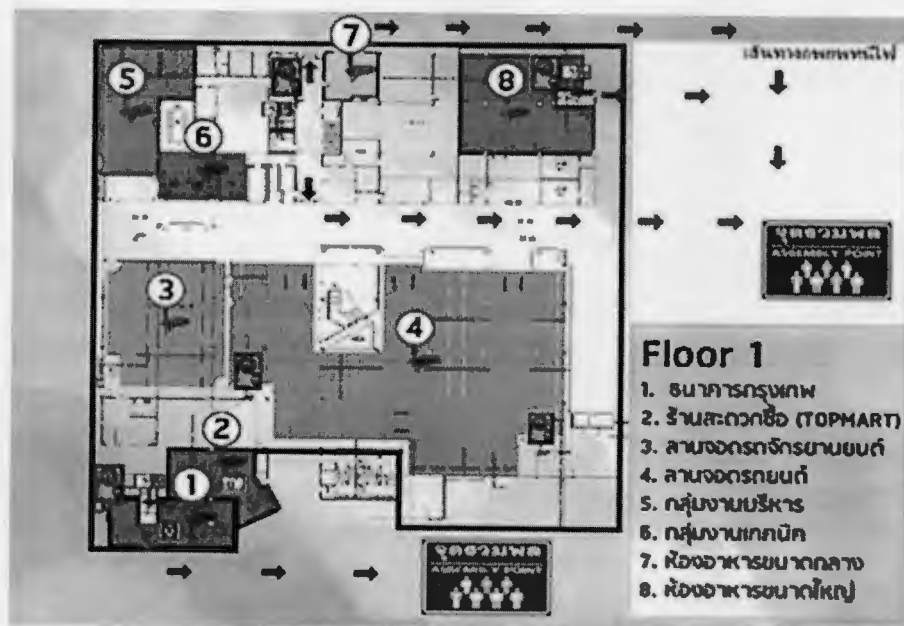
แผนอพยพหนีไฟ

ขั้นตอนการอพยพหนีไฟ

1. ผู้พบเหตุการณ์ แจ้งผู้อำนวยการดับเพลิง
2. ผู้พบเหตุการณ์ หรืออยู่ในเหตุการณ์ ดำเนินการดับไฟ (กรณีสามารถดับไฟได้เอง) เน้นการตามแผนการระบับอัคคีภัย กรณีไม่รุนแรง รายงานเหตุการณ์ให้ผู้ผู้อำนวยการ ดับเพลิงทราบ
3. กรณีรุนแรง ผู้อำนวยการดับเพลิงมีคำสั่งให้ทำการอพยพออกจากอาคาร โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 หยุดปฏิบัติงานให้รีบเดินออกจากพื้นที่ทันที
 - 3.2 อย่าตั้ง หรือทำให้วัตถุ หรือสิ่งของต่างๆ เช่น แก้ว ไม้ โต๊ะต่างๆ วางขวางทางเดิน
 - 3.3 เดินออกนอกอาคารหรือพื้นที่โดยประตูทางออกใกล้ที่สุด แล้วไปพบกัน ณ จุดรวมพล ซึ่งอยู่ด้านหน้า ด้านข้าง ของอาคาร e-library
 - 3.4 เดินตามผู้นำร่องออกตามเส้นทางอพยพที่กำหนดไปยังจุดรวมพล
 - 3.5 ในระหว่างเดินออกนอกอาคารควรปฏิบัติดังนี้
 - 3.5.1 ห้ามวิ่งโดยเด็ดขาด การเดินลงบันได ห้ามวิ่งหรือกระโดด
 - 3.5.2 อย่าชักช้า ควรใช้เวลาไปถึงจุดรวมพล ไม่เกิน 5 นาที
 - 3.5.3 อย่าเดินย้อนกลับไปที่โต๊ะทำงานให้ออกจากอาคารทันที
 - 3.5.4 อย่าส่งเสียงดังหรือกระโดด อย่าทำให้เกิดเหตุการณ์ขุลมุน
 - 3.5.5 อย่าหลบอยู่ตามห้องต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ฯลฯ
 - 3.6 เมื่อถึงจุดรวมพล อย่าส่งเสียงดัง
 - 3.7 เมื่อผู้นำทางนำผู้อพยพไปถึงจุดรวมพลให้ทำการตรวจนับยอดจำนวนคนในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ ให้ข้อมูลผู้สูญหายและสอบถามอาการบาดเจ็บของผู้อพยพ และรายงานต่อผู้อำนวยการดับเพลิง
 - 3.8 กรณีมีผู้สูญหาย ผู้อำนวยการดับเพลิงสั่งให้ทีมช่วยชีวิตปฏิบัติหน้าที่ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย หากพบ ให้แจ้งหัวหน้าชุดดับเพลิงและนำบุคคลากรออกจากพื้นที่นั้นไปยังจุดรวมพล หากไม่พบ ให้ค้นหาบริเวณโดยรอบต่อไป จนกว่าจะค้นพบ หรือมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง
 - 3.9 กรณีมีผู้ได้รับบาดเจ็บให้นำบุคคลากรไปปฐมพยาบาล ซึ่งจะมีพยาบาลปฏิบัติหน้าที่อยู่
 - 3.10 เมื่อเพลิงสงบลง ฝ่ายต่างๆ รายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้อำนวยการดับเพลิงผู้อำนวยการดับเพลิงประกาศยุติสถานการณ์

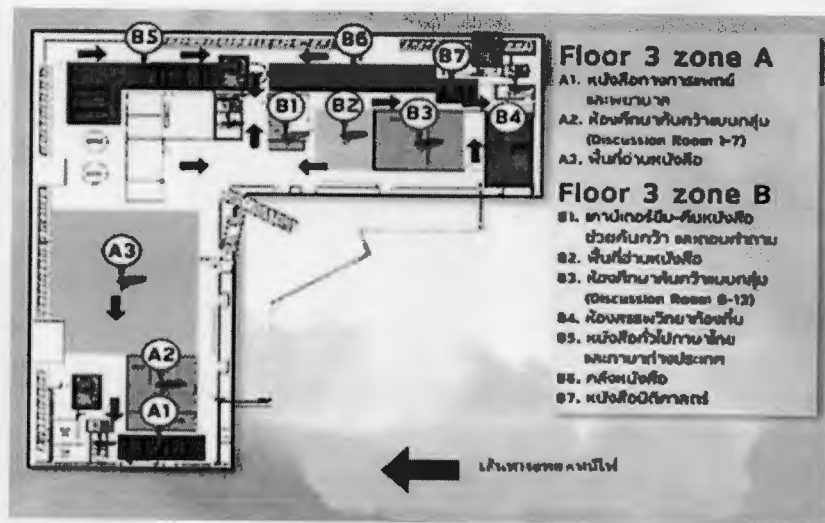
ตำแหน่งอุปกรณ์ดับเพลิง ประตูลิฟต์และเส้นทางหนีไฟ ชั้น 1

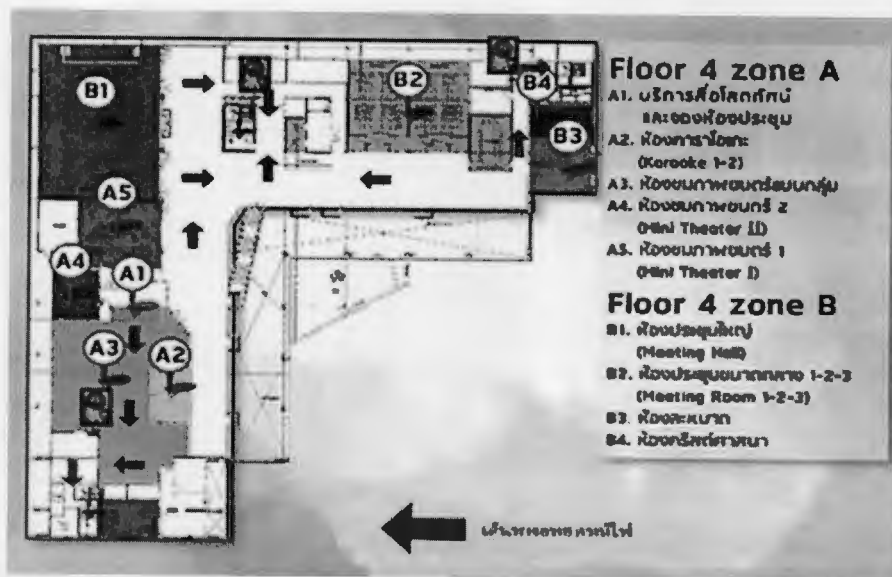
ตำแหน่งอุปกรณ์ดับเพลิง ประตูลิฟต์และเส้นทางหนีไฟ ชั้น 2

ตำแหน่งอุปกรณ์ดับเพลิง ประตุนิรภัยและเส้นทางหนีไฟ ชั้น 3

ตำแหน่งอุปกรณ์ดับเพลิง ประตุนิรภัยและเส้นทางหนีไฟ ชั้น 4

6. แผนการบรรเทาทุกข์อัครศิษย์ ประกอบด้วยดังนี้

- 6.1 การประสานงานกับหน่วยงานช่วยเหลือจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
- 6.2 การสำรวจความเสียหาย
- 6.3 การรายงานตัวของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายและกำหนดจุดนัดพบบุคลากร
- 6.4 การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ การค้นหาผู้รอดชีวิต การช่วยชีวิตและชุดค้นหาผู้เสียชีวิต
- 6.5 การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย ทหารแพทย์และผู้เสียชีวิต
- 6.6 การประเมินความเสียหาย ผลการปฏิบัติงานและรายงานสถานการณ์เพลิงไหม้
- 6.7 การช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
- 6.8 การปรับปรุงแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการได้โดยเร็วที่สุด

โดยสามารถกำหนดความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

ลำดับที่	หน้าที่รับผิดชอบ	ผู้ปฏิบัติ
1	การประสานงานกับหน่วยงานช่วยเหลือจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย	งานบริหาร สวบ.
2	การสำรวจความเสียหาย	ฝ่ายอาคารสถานที่ สวบ.
3	การรายงานตัวของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายและกำหนดจุดนัดพบบุคลากร	งานบริหาร สวบ.
4	การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ	ฝ่ายพยาบาล มรพส. / หน่วยงานภายนอก
5	การค้นหาผู้รอดชีวิต การช่วยชีวิตและชุดค้นหาผู้เสียชีวิต	ทีมผจญเพลิง หน่วยงานภายนอก
6	การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย ทหารแพทย์และผู้เสียชีวิต	ทีมผจญเพลิง หน่วยงานภายนอก
7	การประเมินความเสียหาย ผลการปฏิบัติงานและรายงานสถานการณ์เพลิงไหม้	ทีมผจญเพลิง หน่วยงานภายนอก / ฝ่ายอาคารสถานที่ สวบ.
8	การช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย	งานบริหาร สวบ.
9	การปรับปรุงแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการได้โดยเร็วที่สุด	ผู้บริหาร